

Over 2017 stond Ermelo op een 61e plaats staat (2016: 47e plaats). Deze rangorde wordt echter vanaf 2017 niet meer in het COELO rapport weergegeven, omdat hieraan te veel interpretatieverschillen kleven. De presentatie wordt vanaf 2017 in bruto-woonlasten weergegeven. Daarnaast worden ook de gegevens van de huurder gepresenteerd. Door de wijziging in deze systematiek vindt een grote verschuiving plaats in de rangorde en is een vergelijk met voorgaande jaren niet meer mogelijk.

Bijlage 3 Woonlasten per gemeente

(Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing; woning met gemiddelde waarde; na aftrek van eventuele heffingskorting; euro per jaar per huishouden)

bruto woonlasten 2018	eigenaar-bewoner			huurder		
	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden
Landelijk gemiddeld	654	721		280		358
Gelderland gemiddeld	630	733		236		345
Ermelo	646	700	121	355	409	237
Harderwijk	588	645	45	292	348	181
Zeevolde	654	717	145	365	428	257
hoogste tarief	1.130	1.234		577	658	
laagste tarief	431	505		17	34	

Bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2018

Rangnummer loopt van 1 tm 387.

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt echter verleend voor de hondenbelasting en de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stoma of dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing. Hiervoor dient een schriftelijk verzoek te worden ingediend, voorzien van een medische verklaring van bijvoorbeeld de huisarts, of een rekening waaruit blijkt dat medisch materiaal gebruikt wordt.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een relatief laag inkomen te verminderen, is per 1 januari 2012 voor gemeenten en waterschappen de mogelijkheid gecreëerd om bij de kwijtschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Dit vermindert de armoedeval en maakt werken lonender. Om gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het uitvoeren van deze maatregel is per 2013 structureel € 8 miljoen binnen het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De raad heeft hiervoor besloten, raadsbesluit corsanr. 12080968, om met ingang van 1 januari 2013 over te gaan tot het toepassen van de mogelijkheid om de noodzakelijke kosten voor kinderopvang in aansluiting op de Wet kinderopvang aan te merken als uitgave bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding.

In de Begroting 2019 is voor kwijtschelding structureel de volgende ramingen opgenomen:

Kwijtschelding	2019	2020	2021	2022
6021022 Kwijtscheldingen Rioolheffing	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00
6270252 Kwijtschelding vastrecht+verz.cont.	50.000,00	50.000,00	50.000,00	50.000,00
6270253 Kwijtschelding variabel (DifTar)	23.000,00	23.000,00	23.000,00	23000,00
Totaal opgenomen	173.000,00	173.000,00	173.000,00	173.000,00

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Kader

De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico's (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. Hiertoe heeft de raad op 6 maart 2008 de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. De door ons gebruikte systematiek van weerstandsvermogen en risicobeheersing is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement bevat relevante informatie ten aanzien van risico's met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de risicogebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg

dat de risicogebeurtenis met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit ligt binnen de invloedssfeer van de gemeente wordt er naast het benoemen van de betreffende risico's vervolgens aandacht besteed aan een verlaging van de benoemde risico's door middel van het treffen van maatregelen, ook wel genoemd beheersingsmaatregelen, om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact van het risico te beperken.

Deze paragraaf rapporteert over de zogenoemde financiële risico's. Daar waar sprake is van niet-financiële (kwalitatieve) risico's die de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen kunnen beïnvloeden, wordt hierover gerapporteerd bij in de programma's opgenomen speerpunten.

Op basis van de geïnventariseerde risico's met een financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico's gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat zich bij het voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene reserve Weerstandscapaciteit de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel) is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandsratio. Indien de berekende ratio onder de door de raad (bij de Kadernota 2018 gewijzigde) vastgestelde norm (1,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen

- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr 07026562; 2008);
- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr 11113198; raad maart 2012);
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr 12079047; raad 28 februari 2013);
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota 2018 (corsanr e170011021; raad 6 juli 2017).

Landelijke ontwikkelingen en trends

Transities Sociaal Domein

Per 1 januari 2015 zijn de taken van het Sociaal Domein aan de gemeenten overgedragen. Deze transitie brengt nog steeds de nodige risico's met zich mee. Zoals bekend heeft de overdracht destijds plaatsgevonden inclusief forse bezuinigingen, met name op het onderdeel jeugdzorg. Voor de gemeente Ermelo geldt dat er met name tekorten op het onderdeel voogdij/18+ zijn. In overleg met het Ministerie van VWS is een structurele compensatie per 2018 en verder gerealiseerd. Echter dit is niet voldoende om het gehele tekort af te dekken. Overigens dient hiervoor ieder jaar opnieuw compensatie aangevraagd te worden.

Met ingang van 2019 is het Sociaal Domein overgeheveld naar de algemene uitkering. Dit heeft mede tot gevolg dat loon- en prijsontwikkelingen alsmede volume-ontwikkelingen voortaan bekostigd moeten worden uit het accres. Voorts moet de komende jaren gerekend worden op een aanzienlijke volumegroei met betrekking tot de Jeugdzorg en de WMO. De door het kabinet afgesloten zorgakkoorden (medisch specialistische zorg, GGZ, huisartsen en wijkverpleging) zullen doorwerken naar de gemeenten en daarmee impact hebben op de gemeentelijke financiën. Ook voor de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief voor de WMO ontvangen de gemeenten onvoldoende compensatie. Daarmee ontstaat de vraag of het accres wel (structureel) toereikend is voor de groei in het sociaal domein.

Stroppenpot sociaal domein

De VNG heeft zich bij het sluiten van het IBP sterk gemaakt voor het instellen van een stroppenpot. Er zijn veel gemeenten die tekort komen op het sociaal domein, met name door vermeende verdeelstoornissen bij de Jeugdzorg. Afspraak is nu dat voor het jaar 2018 een pot van € 200 miljoen wordt gevormd, die het ministerie VWS en de gezamenlijke gemeenten ieder voor de helft voeden. Vervolgens kunnen gemeenten daar een beroep op doen. De verdeling van het bedrag van € 200 miljoen zal worden aangeleverd door de VNG.

Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking, waarmee een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur wordt vervangen en gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht worden opgelost. De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor alle gemeenten en is de grootste wetgevingsoperatie sinds decennia.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken (er geldt een aantal vrijstellingen, waaronder specifiek voor uit wettelijke taken voortvloeiende overheidsactiviteiten). De invoering van de vennootschapsbelastingplicht heeft geleid tot een toename van de administratieve lastendruk voor de gemeente.

Op basis van een breed doorgevoerde inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten in de gemeentelijke dienstverlening is de impact op de financiële positie van de gemeente tot op heden nog beperkt gebleven. De

gehouden inventarisatie noodzaakt evenwel tot een nadere uitwerking ten aanzien van voornamelijk de grondexploitatie. Voor de komende jaren wordt verwacht dat de gemeente voor de grondexploitatie door de fiscale poort zal gaan.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

- het al dan niet uitkeren van de ingehouden ruimte in verband met de plafonnering van het BTW-compensatiefonds
- landelijk hebben de gemeenten een tekort met betrekking voor 2016 alsmede 2017 inzake de bijstandsgelden als gevolg van de verhoogde instroom van statushouders. Het is onduidelijk of het kabinet bereid is dit alsnog te compenseren.
- aantrekken economie en betekenis voor het accres.
- op het VNG jaarcongres in juni 2018 heeft de ledenvergadering nadrukkelijk haar zorgen uitgesproken over de financiële tekorten in het sociaal domein en de effecten daarvan op de totale gemeentefinanciën. Door de oplopende tekorten worden de mogelijkheden om financieel bij te dragen aan het aanpakken van maatschappelijke vraagstukken beperkt.
- normen voor onderwijshuisvesting worden met 40% verhoogd. Het is niet bekend in hoeverre hier een hogere bijdrage voor de gemeenten tegenover staat.

Btw en exploitatie sportaccommodaties

Met ingang van 2019 is de btw op de investeringen en exploitatiekosten van de sportaccommodaties niet langer terug te vorderen en is geen btw over de inkomsten verschuldigd. Dit is voor de gemeente financieel nadelig. Om dit nadeel te compenseren wordt met ingang van 2019 een specifieke uitkering in het leven geroepen. De uitkering is echter voor alle gemeenten gezamenlijk gemaximeerd. Bij een tekort worden de gemeenten procentueel gekort. De aanvraag wordt op basis van de begroting in 2019 uitgekeerd. In 2020 vindt definitieve vaststelling van de uitkering plaats op basis van de werkelijke uitgaven. Op dit moment is niet in te schatten of de specifieke uitkering het nadeel van de wetwijziging geheel wegneemt. De begroting van exploitatie van de sportaccommodaties is gebaseerd op basis van het uitgangspunt dat het financieel nadeel geheel wordt gedekt door de specifieke uitkering.

Met betrekking tot de sportaccommodaties van Ermelo is nog geen definitief besluit genomen over de rechtsvorm en wijze van exploiteren door een hiertoe op te richten rechtspersoon. De fiscale gevolgen zijn afhankelijk van de gemaakte keuzes en of instemming wordt verkregen van de Belastingdienst.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

In deze Programmabegroting is het risicoprofiel geactualiseerd, waarbij risico's zijn vervallen, verlaagd alsmede de kans dat een risico zich voordoet opnieuw is ingeschat. Voorts zijn enkele nieuwe risico's toegevoegd.

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R222	Mogelijke saneringskosten de Zanderij op basis van minimale variant	Geld - Er ontstaat een nadeel in de begroting.	90%	max.€ 1.000.000	33.11%
R209	Niet voldoen aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming	Geld - Een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens (max. € 20 mio of 4% van omzettotaal).	10%	max.€ 3.600.000	13.23%
R210	Als gevolg van de invoering van het abonnementstarief in de WMO	Geld - De uitgaven door gemeenten aan Wmo-voorzieningen zullen hierdoor toenemen en de inkomsten uit de eigen bijdragen afnemen.	50%	max.€ 300.000	5.52%
R183	Participatiewet: De terugloop van de populatie van het aantal WSW'ers met oude rechten houdt geen gelijke tred met de korting op het rijksbudget.	Geld - met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting	30%	max.€ 440.000	4.89%
R221	De huidige taakstellingen voor het sociaal domein wordt niet of slechts gedeeltelijk gerealiseerd	Geld - De inkomstenstelposten worden niet gehaald wat leidt tot een tekort op de begroting	10%	max.€ 1.128.000	4.11%
R203	De anterieure overeenkomsten tot realisatie van een bedrijventerrein in het gebied tussen Eendenparkweg en Harderwijkerweg worden ontbonden.	Geld - De eerder door initiatiefnemers betaalde anterieure bijdragen dienen door de gemeente te worden terugbetaald.	90%	max.€ 120.000	3.96%
R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max.€ 875.000	3.29%

R163	De rechter honoreert het beroep van de Streekmuziekschool op de garantstelling n.a.v. het in 2013 uitgesproken faillissement.	Geld - De gemeente moet bijdragen in de financiële afwikkeling van het faillissement van de muziekschool.	10%	max.€ 844.000	3.06%
R192	Diverse ontwikkelingen binnen de algemene uitkering (herverdelingen, taakmutaties, accres gemeentefonds e.d.) pakken negatief uit voor de gemeente. Hieronder worden ook gevat de eventuele afwijkingen door WOZ-hertaxaties en de mogelijke continuering van de opschalingskorting van het Rijk na 2021.	Geld - Er ontstaat een tekort in de begroting	30%	max.€ 250.000	2.76%
R194	De gemeente wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WEW te verstrekken.	Geld - Derving rentekosten	10%	max.€ 1.125.000	2.76%

Het totaal van de risico's bedraagt € 13.455.000,00, waarvan de tien grootste risico's € 9.682.000,00. Op basis van de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 13.455.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van €2.271.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 1.527.000,00
75%	€ 1.638.000,00
80%	€ 1.755.000,00
85%	€ 1.966.000,00
90%	€ 2.271.000,00
95%	€ 3.058.000,00

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Met ingang van de Programmabegroting 2018-2021 wordt het ratio weerstandvermogen in meerjarenperspectief berekend. Als gevolg van het strategisch financieel beleid, zoals dat bij de Kadernota 2018 alsmede 2019 vastgesteld is, daalt de weerstandscapaciteit vermogen de komende jaren aanzienlijk. Uitgegaan is van de weerstandscapaciteit per ultimo van de verschillende begrotingsjaren. Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit vermogen zijn de bekleemde bestemmingsreserves buiten beschouwing gelaten. Deze bekleemde bestemmingsreserves zijn ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten van investeringen. De mogelijkheid om (een deel van) deze middelen alsnog aan te wenden als weerstandscapaciteit hangt af van het feit of investeringen nog gerealiseerd moeten te worden en heroverweging nog mogelijk is.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000,00)	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
Weerstandscapaciteit exploitatie				
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0	0	0	0
Rioolheffing *0	0	0	0	0
Afvalstoffenheffing *	0	0	0	0
Onbenutte deel leges en andere heffingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onvoorzien (incl. volume-ontwikkelingen, stelpost nominale ontwikkelingen)	218	218	218	218
Begrotingsruimte				
Kostenreductie mogelijkheden				
Nadere ombuigingsmogelijkheden				
Subtotaal Weerstandscapaciteit exploitatie (A)	218	218	218	218
Weerstandscapaciteit vermogen				
Algemene reserve vrij besteedbaar	7.420	6.557	5.776	5.686
Algemene reserve weerstandscapaciteit	1.200	1.200	1.200	1.200
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	1.431	1.271	1.034	1.021
Subtotaal Weerstandscapaciteit vermogen- afgerond- (B)	10.050	9.027	8.009	7.906

Weerstandscapaciteit grondexploitatie (C)	1.751	1.742	1.733	1.724
Totaal Weerstandscapaciteit (A+B+C)	12.019	10.987	9.960	9.848
Benodigde weerstandscapaciteit	2.271	2.271	2.271	2.271
Ratio weerstandsvermogen	5,29	4,84	4,39	4,34

* De rioolheffing en de afvalstoffenheffing maken formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo 100% kostendekkend zijn, blijven deze onderdelen bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing.

Ratio weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

Tabel 4: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Met ingang van de Programmabegroting 2018-2021 is de systematiek van berekening veranderd doordat de bekleemde reserves niet meer worden meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen. Dit heeft invloed op de berekening van de ratio weerstandsvermogen.

Tabel 5: Verloop ratio weerstandsvermogen

Moment van berekening	Ratio weerstandsvermogen
Programmabegroting 2014	15,52
Programmabegroting 2016-2019	11,48
Jaarstukken 2015	19,68
Programmabegroting 2017-2020	15,76
Jaarstukken 2016	16,65
Programmabegroting 2018-2021 schijf 2018	31,20
Jaarstukken 2017	27,97
Programmabegroting 2019-2022 schijf 2019	5,29

De weerstandsratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A en dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Alle ratio's liggen in de waarderingsklasse A "Uitstekend". Schommelingen van de ratio worden zowel veroorzaakt door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel.

Ten opzichte van de Programmabegroting 2018-2021 is de ratio gedaald. Dit kan worden verklaard uit:

- de reservepositie van zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves is fors afgenomen door de besteding van de middelen
- in deze Programmabegroting worden enkele risico's genoemd welke weliswaar een kleine kans hebben dat deze zich daadwerkelijk voordoen, maar financieel een forse impact hebben (bijv. R 209 het niet voldoen aan de bepalingen Alg. Verordening Gegevensbescherming)
- voorts is het risico van de saneringskosten de Zanderij opgenomen in afwachten van een mogelijke provinciale bijdrage. Bij een dergelijke bijdrage is het risico financieel afgedekt.

Omvang Algemene reserve weerstandscapaciteit

Bij de vaststelling van de Kadernota 2018 is bepaald dat voor de specifieke aangehouden Algemene reserve (weerstandscapaciteit) geldt dat de omvang hiervan gelijk is aan factor 1 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheid van 90%. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen. Overigens geldt dat bij het optreden van een of meer risico's in beginsel dekking dient te worden gevonden binnen de lopende begroting. Pas indien dit niet mogelijk blijkt kan voor incidentele dekking van het optredende nadeel aanspraak worden gedaan op de Algemene reserve (weerstandscapaciteit).

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is bepaald dat de toereikendheid van het saldo van de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) jaarlijks wordt gezien bij de jaarrekening, waarbij een afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld.

Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene reserve (weerstandscapaciteit) maximaal € 2.271.000,00 + € 500.000,00 = € 2.771.000,00 en minimaal € 2.271.000,00 -/- € 500.000,00 = € 1.771.000,00 te bedragen. Het momenteel in de genoemde reserve beschikbare bedrag van € 1.200.000,00 is hiermee strikt genomen ontoereikend. Bij de vaststelling Jaarstukken 2019 wordt gezien in hoeverre het noodzakelijk is om het beschikbare bedrag in de reserve te verhogen middels een extra storting vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar.

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie

Onder invloed van de recente wijzigingen in het BBV is wettelijk geregeld dat gemeenten voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

In de Regeling tot vaststelling van de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en rekening van de provincies en gemeenten is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en rekening. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:

- 1 Netto schuldquote;
- 2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 3 Solvabiliteitsratio;
- 4 Grondexploitatie;
- 5 Structurele exploitatieruimte;
- 6 Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen

De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022				
Netto schuldquote	-38%	0,5%	39,8%	A	61%	A	71%	A	74%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-38%	0,5%	39,8%	A	61%	A	61%	A	74%	A
Solvabiliteitsratio	66%	64%	51%	A	44%	A	40%	A	39%	A
Grondexploitatie	0%	2%	-1%	A	-2%	A	-1%	A	-1%	A
Structurele exploitatieruimte	0%	4%	4%	A	3%	A	3%	A	2%	A
Belastingcapaciteit	93%	93%	93%	A	93%	A	93%	A	93%	A

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%

Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten

De conclusie is dat Ermelo bij alle kengetallen categorie A heeft. Ook in meerjarenperspectief scoort Ermelo goed op het vlak van een stabiele financiële huishouding. Dit bevestigt het positieve beeld over de financiële positie van Ermelo.

Streefkengetallen

De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden. De door de provincie gebruikte normeringen zijn overgenomen. Gezien het feit dat Ermelo ruim binnen de normen voor categorie A blijft, is het niet nodig ook nog eens Ermelose normen vast te stellen

De samenhang van de financiële kengetallen met de verschillende onderwerpen is terug te vinden bij het onderdeel [financiële positie](#).

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht. Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen. Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen om per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, onderhoud openbare verlichting en onderhoud speelvoorzieningen 20% te bezuinigen. In de Programmabegroting 2017-2020 is deze taakstelling verwerkt. In welke mate deze bezuiniging gevolgen heeft voor het onderhoudsniveau worden steeds duidelijker en kwantificeerbaar. Het onderhoudsniveau is op een aantal onderdelen aan het dalen. Door middel van schouwen en inspectie wordt het onderhoudsniveau gemonitord. Bij de vaststelling van het wegenbeheersplan 2018-2022 is besloten om het onderhoudsniveau op B vast te stellen en voor het centrum op A. Hiertoe zijn extra middelen in de Programmabegroting 2018-2021 opgenomen. Ook voor groen wordt overwogen het onderhoudsniveau weer te verhogen.

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"

Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen. Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden

Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen

- Programma Samen Werken voor Ermelo;
- Programma Samen Leven in Ermelo;
- Programma Samen Wonen in Ermelo;
- Programma Samen Ondernemen in Ermelo;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Realisatie en Beheer).